

KALA MÄDISTÄ RUOKAPÖYTÄÄN

KALASTUKSEN JA MATKAILUN KEHITTÄMINEN

Kalastuksen merkitys

Kalatalouden kehittäminen

Kalatalouden ja matkailun kehittäminen

INVESTOINTI

Emokalatilat - luonnonkalojen esittelytilat

Esittelytilat ja -materiaalit

Loppuraportti
Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat

KALA MÄDISTÄ RUOKAPÖYTÄÄN HANKE SISÄLLYSLUETTELO

1. HANKKEEN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

2. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN

3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Hankkeen tavoitteet

3.2. Hankeen tulokset ja tuotteet

3.3. Muutokset hankesuunnitelmaan

4. HANKKEEN TOTEUTUMINEN

4.1. Kalatalouden merkityksen selvittäminen

4.2. Emokalatilojen rakentaminen - kesäsiian palauttaminen

4.3. Matkailun edistäminen yhteistyötä kehittämällä ja alueen mahdollisuuksia esittelemällä

4.3.1. Emokalatilat – luonnonkalojen esittelyallas matkailutoimintaan

4.3.2. Ii info – kioski- ja esittelytila tila

4.3.3. Kokous- ja esittelytilat

4.3.4. Iin kalainfo

4.3.5. Kala Ii ja internet

4.3.6. Ilin kalatapahtuma

5. HANKKEEN AIKANA TEHTYJÄ KEHITTÄMISTOIMIA JA -SUUNNITELMIA

5.1. Iin kalameri Hanke – hautomon ja Rantakestilän alueen toiminnan kehittäminen

5.2. Vanhan uoman mahdollisuuksien kehittäminen – Ilin erityiskalastusalue

5.2.1. Ilin erityiskalastusalueen kehittäminen

5.2.2. Tukki- ja kalapöytä Raasakkakoskella ja Rantakestilässä

5.3. Voimalaitoksen alapuolisen alue - emokalojen talteenoton ja virkistyskalastuksen kehittäminen

5.3.1. Opintomatka Kymijoen

5.3.2. Toimenpiteet Raasakan alapuolisen alueen kehittämiseksi

5.4. Metsähallituksen 1-kesäisten siikojen velvoitteen muuttaminen vastakuoriotuneeksi

5.5. Regaleo-oikeuksien saaminen kalastuskunnille

5.6. Emokalapyynnin järjestäminen / emokalatilojen tuleva käyttö

5.7. Lohen evälekkausten ja valikoivan pyynnin estäminen

5.8. Mobiilikalastusluvat Iijoen (ja Kuivajoen)

5.9. Tienvarsiojien saaminen Iihin

5.10. Iijokea laajemman alueen (Keski-Perämeren kalastusalueen) kalatalouden kehittäminen

5.11. Praavan kalastusmatkailun kehittäminen

5.12. Matolammen eräkalastusalue

6. HANKKEEN YKSITTÄISET KIRJALLISET SELVITYKSET JA TUOTOKOSEN LIITTEET HANKKEEN TALOUDEN ERITTELYT, HANKKEEN JA IJOEN KALASTUSASIOIDEN TIEDOTUS

Taulukko LIITE 1. Yhdistelmä Kala mädistä ruokapöytään hanke yhteensä kustannukset ja eri kustannuspaikoittain.

Taulukko LIITE 2. Yksityiskohtainen erittely kehittämishankkeen kuluista

Taulukko LIITE 3 Yksityiskohtainen erittely investointiosan kuluista

LIITE 4 Hankkeen ja Ijoen kalastusasioiden tiedotustoiminta

1. HANKKEEN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Lähtökohta

Kalastuksella Iissä on vuosisataiset perinteet ja kalataloudella on aina ollut tärkeä merkitys alueelle. Nykyisellään kalatalouden merkitystä lisää se, että saaliin lisäksi pelkästään kalakantojen hoito, arvoltaan lähes 1 milj. euroa vuosittain Iissä on laajaa ja monialaista. Kalastuksen ja kalansaaliin arvoa kuitenkin merkittävästi heikentää siian osalta aikaisemmin Iijokeen nousevaa arvokkaan ns. kesäsiian lähes täydellinen häviäminen Iijoesta. Toistaiseksi kesäsiika ei ole ollut hoidon kohteena.

Iissä matkailun kehittämiseen on viime vuosina kiinnitetty entistä enemmän huomioon. Erityisesti Rantakestilän aluetta ja sen matkailumahdollisuuksia on kehitetty monin eri tavoin mittavin investoinnein. Rantakestilässä on jo aiemmin ollut myös kalataloustoimintaa kalastuskuntien hautomo ja taimenten jatkokasvatusta.

Tavoitteet

Kala mädistä ruokapöytään hankkeen tavoitteena on kohottaa kalakantojen ja kalastuksen arvoa sekä arvostusta. Hankkeen tavoitteena on selvittää nykyisen kalastuksen ja kalatalouden todellista merkitystä ja laajuutta. Tämän perusteella tavoite on kehittää ja kokeilla toimenpiteitä kalatalouden ja siihen liittyvien elinkeinojen, erityisesti matkailun kehittämiseksi. Alueen tunnettavuuden ja mahdollisuuksien lisääminen on ollut hankkeen tavoitteissa etusijalla.

Kalastuksen osalta merkittävimpana tavoitteena on Iijoelta lähes täysin kadonneen, kalastajille ja kalastukselle erittäin arvokkaan kesäsiian palauttaminen. Hankkeen tavoitteena on ollut rakentaa Iijokisuulle Rantakestilään luonnonkalojen emokalatilat, joita voidaan hyödyntää matkailun kehittämisessä koko Iitä palvelevasti.

Kohderyhmät

Hankkeen kohderyhmä on erityisesti Iissä virkistys-, kotitarve- ja ammattikalastusta harjoittavat henkilöt. Hankkeen vaikutukset kohdistuvat kuitenkin kesäsiian osalta koko Perämeren alueelle ja Perämeren kalastajiin. Hankkeen kohderyhmänä ovat alueen erityisesti kalastukseen ja matkailuun liittyvät yritykset, yhteisöt ja yksityiset henkilöt, jotka voivat hyödyntää entistä paremmin kalatalouden ja matkailun mahdollisuuksia toiminnassaan.

2. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Hankkeen käytännön toteutuksesta on vastannut Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat ja kalastuskuntien johtokuntien johdolla toimiva kalanhoitotoimikunta.

Hankkeen seurantaryhmään ovat kuuluneet

Risto Liedes	PVO Vesivoima Oy
Riitta Hopponen	Iin kunta
Hannu Kuha	Kalaliike Kuha
Reino Liimatta	Matkailuyrittäjät
Heikki Kuusikko	Jomma ry
Jaakko Veijola	Pohjois-Iin kalastuskunta
Risto Tolonen	Etelä-Iin kalastuskunta

Hanke on toteutettu 15.12.2001 – 31.12.2003. Hankkeen projektipäällikkönä on toiminut kalatalousteknikko, merkonomi Risto Tolonen joka on ollut palkattuna vetäjänä hankkeessa yhteensä runsaan seitsemän kuukauden ajan.

Hanketta on toteutettu merkittävästi myös talkoovoimin sekä kalastuskuntien että muiden sidosryhmien toimesta. PVO Vesivoiman kalatalousasiantuntijan Risto Liedes on toiminut mm. hankkeen emokalatilojen rakentamisen työmaapäällikkönä ja on monin eri tavoin edesauttanut hankkeen toteuttamisesta. Samoin Voimalohi Oy:n Raasakan kalanviljelyhenkilöstö (laitoksen vastaava mestari Merja Partanen ja laitospäällikkö Vesa Rahikkala) on edesauttanut erikoisosaamista vaativien emokalatilojen toimintojen suunnittelussa ja kehittämisessä. Hankkeen toteutuksen ja jatkosuunnitelmien kannalta merkittävä Iijoen kalatalousselvitys toteutettiin yhteistyössä Voimalohi Oy:n kanssa. Iin kunnan maaseutusihteeri Riitta Hopponen on toiminut aktiivisesti sekä hankkeen suunnittelussa että hankkeen edistämässä. Hankkeen tavoite on osaltaan matkailun kehittäminen, joten hanketta on toteutettu yhteistyössä matkailun kehittämisprojektin projektipäällikön Heino Kuhan kanssa. Heino Kuha on vastannut pääosin kalataloutta käsittelevän valokuva-aineiston tekemisestä.

Talkootyö, Pvo Vesivoiman Risto Liedeksen työ, Voimalohi Oy:n Raasakan henkilökunnan, Iin kunnan maaseutusihteerin, matkailun kehittämissankkeen projektipäällikön Heino Kuhan työpanokset samoin kuin Voimalohi Oy:n kalatalousselvityksen osuus ovat olleet hyvin merkittäviä hankkeen toteutuksen kannalta, mutta panostukset eivät tule millään tavoin esille hankkeen taloudellisessa tarkastelussa.

Hankkeen rahoituksessa merkittävin osa on tullut Euroopan maaseudun ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) paikallisen toimintaryhmän Jomma ry:n kautta. Hankkeen paikallisesta rahoituksesta on vastannut pääosin Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat ja kalastuskuntien kalanhoitotoimikunta. Pvo Vesivoima on ollut merkittävällä taloudellisella osuudella emokalatilojen rakentamisen toteutuksessa. Pvo Vesivoima Oy on ollut mukana myös hankkeen muissa toteutuksissa. Myös Voimalohi Oy, Iin kunta, Oulunkaaren Seutukunta, Kalaliike Kuha, Kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala, Iin Kalastajainseura, Iin Urheilu ja Kone, Hukkamatkat ja Iin työosuuskunta ovat olleet toteutuksessa mukana taloudellisella panoksilla. Yhteistoimintatapahtumissa mukana on ollut monia yksityisiä ja yhteisöjä mm Iin Kalamiehet, Iin Kalastajainseura, Etelä-Iin Erä, Iin ja Yli-Iin kansalaisopisto.

3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Hankkeen tavoitteet

Hankesuunnitelmassa hankkeen määrälliset tavoitteet ja vaikutukset on kirjattu seuraavasti:

- kalatalouden edellytysten parantaminen Iijokisuulta kadonneen kesäsiian palauttamisen avulla. Vaikutukset suoraan vähintään 200 kalastajan saaliin arvoon ja kalan käyttömahdollisuuksiin.
- matkailun edistäminen yhteistyötä kehittämällä ja alueen mahdollisuuksia esittelemällä vähintään 10 % nykyisestä
- kalan kierto mädistä ruokapöytään tutuksi esittelytaulujen, internetin ja esittelytilojen kautta

Hakijan nykyiset työpaikat ja määrälliset tavoitteet:

Olemassa oleva tilanne ja määrälliset tavoitteet	Haku hetkellä		Hankkeen aikana muidistettut (säilytetyt) työpaikat	
	kpl	htv	kpl	htv
Kalastajat	200	50	200	55
Matkailuyrittäjät	4	6	4	7
Kalanjalostajat	7	8	7	8
Hankkeen aikana työllistyvät	1	0,5	1	0,5
Syntyvät uudet yritykset	0	0	0	0
Hankkeessa mukana olevat yritykset				
Etelä-Iin kalastuskunta				
Pohjois-Iin kalastuskunta				
PVO-Vesivoima				
Voimalohi				
Osk. Team Kala				
Hukkareissut				
Iin kalamiehet				
Kalaliike Kuha				

3.2 Hankeen tulokset ja tuotteet

Hankesuunnitelmassa tulosten ja tuotteiden toteutuminen esitettiin seuraavasti

- kalatalouden merkityksen selvittäminen
- kalatalouden kehittämissuunnitelman teko
- matkailua palvelevien informaation tekeminen esittelytaulut ja emokala-altaat
- internet sivujen teko
- kalatalouden ja muiden elinkeinojen yhteistyön kehittäminen

3.3. Muutokset hankesuunnitelmaan

Hanke toteutui keskeisiltä osin hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeen toteuttamisaikataulua kuitenkin pidennettiin 31.12.2003 asti. Samassa yhteydessä hankkeeseen hyväksyttiin kuuluvaksi hautomon kehittämissuunnittelu. Rakennettujen emokalatilojen käyttöönotto ja matkailun kehittäminen vaati kunnostustöitä, joita voitiin aloittaa jo hankkeen aikana.

Hankkeen kustannukset toteutuivat pääosin suunnitellusti. Emokalatilat saatiin kuitenkin toteutettua hiukan arvioitua edullisemmin. Tältä osin esitetään, että emokalatiloista säästyneet varat käytetään Ii infoon sekä kokous- ja esittelytiloihin tehtyihin Iitä ja kalataloutta esittäviin esite- ja julistetauluihin sekä usean vuoden ajalla käytettäviin kalastuslupiin.

4. HANKKEEN TOTEUTUMINEN

Hankkeelle esitetyt tavoitteet saatiin toteutettua kaikilta merkittäviltä osiltaan. Jossain määrin pystyttiin myös edistämään ja luomaan uutta yritystoimintaa ja kalatalouteen liittyviä toimintoja (mm Iin info/kioski -rakennus, Ilin erityiskalastusalueen kehittäminen, hautomotoiminnan laajentamis- ja kehittämisedellytysten parantaminen).

4.1. Kalatalouden merkityksen selvittäminen

Kalatalouden merkitystä selvitettiin yhteistyössä Voimalohi Oy:n kanssa tehdyllä Iijoen kalastus selvityksellä. Kalataloudella on edelleen erittäin tärkeä merkitys Iissä. Iijokisuulla kalasti vuonna 2001 yli 1.100 ruokakuntaa. Kalansaaliin määrä oli yhteensä yli 74.000 kiloa. Nahkiaissaalis oli kyseisenä vuonna heikko, sen määrä nousu reiluun 110.000 kappaleeseen. kalastajille kertyi kaikkiaan yli 18.500 kalastusvuorokautta. Kalastuksella on Iissä edelleen merkittävä asema ja mahdollisuudet kalatalouden monipuoliseen kehittämiseen ovat erittäin hyvät. Tarkemmat tiedot kalastuksesta, saaliista ja niiden määristä on esitetty erillisessä selvityksessä "Iijokisuun tiedustelu vuoden 2001 kalastuksesta". Selvityksestä on erikseen tiedotettu ja se on toimitettu tiedoksi ja hyödynnettäväksi kalatalouden sidosryhmille. Selvitystä on saatavilla rajoitetusti Voimalohi Oy:stä ja Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnilta

4.2. Emokaltilojen rakentaminen - kesäsiian palauttaminen

Hankkeen aikana Rantakestilän hautomon yhteyteen rakennettiin emokalatilat. Tilat otettiin käyttöön hankkeen aikana syyskesällä 2003 Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskuntien ja Osuuskunta Team kalan yhteistyöllä. Emokalatilat mahdollistavat kesäsiian ja aikaisemmin Iijokeen nousevan siian ja myös muiden emokalojen (lohi, taimen, harjus ym) talteenoton. Tähän mennessä kesäsiian talteenottoa ei ole voitu toteuttaa.

Siianviljelyn kohteena on ollut vain myöhään nouseva siika ja tästä on aiheutunut kalastukselle, kalastajille ja myös kalanjalostukselle tuntevia tappioita. Myös muiden emokalojen talteenotto on joko osittain tai kokonaan laiminlyöty, joten tältäkin osin edellytyksen kalanhoidon kehittämiseen ovat oleellisesti parantuneet.

Hankkeen aikana emokalatiloihin otettiin talteen jo ensimmäisenä kokeiluvuonna noin 200 kiloa aikaisemmin Iijokeen nousevaa siikaa. Kaloista saatiin mätää noin 30 litraa. Lypsetty mäti tullaan hautomaan talven ajan Rantakestilän hautomolla. Siikat kuoriutuvat keväällä 2004. Pienet siian alut istutetaan Iijoen alaosalla, josta ne vaeltavat kasvamaan Perämerelle. Vasta viiden - kahdeksan vuoden kuluttua siiat palaavat takaisin Iijokeen. Kesäsiian palauttaminen vaatiikin pitkäjänteistä työtä ja hankkeesta saatavia käytännön tuloksia on odotettava lähes kymmenen vuotta. Hankkeen avulla on kuitenkin luotu valmiudet kesäsiian palauttamiseen ja muiden emokalojen talteenottoon Iijokisuulla.

Emokaltiloja voidaan käyttää myös muun kalanviljelytoiminnan kehittämiseen. Hankkeen yhteydessä esille otettiin mateen viljelyn ja mädin hautomisen kehittäminen. Toimintaa aloitettiin yhteistyössä Kalavesien hoito-osuuskunta Team Kalan kanssa jo syksyllä 2003 yhtenä osana jäljempänä esitettävää, hankkeen yhtenä tuloksena syntynyttä Iin Kalameri-hanketta. Hankkeen tavoitteisiin ei kuulunut hautomon kehittäminen, mutta hankkeen yhteydessä voitiin toteuttaa hautomon erillistilojen rakentamissuunnitelma ja hautomon kehittämiseen liittyviä töitä aloitettiin jo hankkeen aikana.

4.3. Matkailun edistäminen yhteistyötä kehittämällä ja alueen mahdollisuuksia esittelemällä

4.3.1. Emokalatilat – luonnonkalojen esittelyallas matkailutoimintaan

Kesäsiian ja muiden emokalojen talteenottoa varten hankkeen avulla rakennettiin kuusi emokala-allasta. Näiden lisäksi toteutettiin erillinen luonnonkalojen esittelyallas, jota voidaan tarvittaessa käyttää myös emokala-altaana. Toisaalta myös emokala-altaita voi hyödyntää luonnonkalojen esittelyssä.

Esittelyallasta ei otettu käyttöön syksyllä 2003, mutta emokalatiiloihin otettiin talteen siian ohella myös monia muita kalalajeja (mm ankeriaita, jotka ovat alueella harvinaisia, mateita, nahkiaisia, taimenia, monia pikkukaloja). Emokalatiilojen käyttöönotto ja luonnonkalojen esitlemismahdollisuus herätti kiinnostusta varsin laajasti. Tiloja esitettiin paikallisradiossa, Pohjois-Suomen Uutisissa, TV 1 aamu-uutisissa useaan otteeseen. Samoin lehdissä (Kaleva, Rantapohja) emokalatilat ja hankkeen tavoitteet tuotiin esille.

Projektipäällikkö oli mukana kansalaisopiston opaskursseilla, jonka tuloksena emokalatilat ovat mukana Iin Haminan ja yleensäkin Iin opastustoiminnan piirissä. Yhteistoimintaa kehitettiin ja käytännössä myös kokeiltiin Oulun oppaiden kanssa (Pertti Huovisen opasnäyttö). Myöskin paikallisen koulun opiskelijat tutustuivat tiloihin monien yksittäisten henkilöiden lisäksi.

Tilat olivat ensimmäistä vuottaan käytössä. Toiminta monella tapaa kokeiluvaiheessa, joten toiminnan tuotteistaminen ja varsinainen yhteistyö matkailuyrittäjien kanssa tullaan aloittamaan tulevana vuosina. Puitteita ja matkailuyrittäjien yhteistyöhalukkuutta selvitettiin ja osin sovittiin Iin Kalameri hankesuunnitelmaa tehtäessä.

4.3.2. Ii info – kioski- ja esittelytila tila

Iissä ei ole ollut toistaiseksi tilaa, josta matkailijat voivat saada sekä tietoa että voisivat muutenkin tutustua Iihin. Hankkeen tavoitteena oli rakentaa kalastukseen, kalanhoitoon liittyvät esitetaulut kalataloudellisesti keskeiselle paikalle Rantakestilään tai Kalaliike Kuhalle. Kalaliike Kuhan kanssa käydyissä keskusteluissa helmikuussa 2003 esille tuli erillisen Ii info-tilan rakentaminen Kalaliikkeen yhteyteen. Maaseutusihteeri Riitta Hopposen ja hankkeen toimesta asia esiteltiin Iin kunnalle. Jo kesällä 2003 saatiin toteutettua uusi majakkatyypinen Ii info rakennus Kalaliike Kuhan piha-alueelle 4-tien välittömään läheisyyteen.

Infotilan rakennuskustannuksista vastasi Kalaliike Kuha, Iin kunta sitoutui rakennukseen tulleen kioskitoiminnan kesäaikaiseen järjestämiseen. Näin suunnitellut esitetaulut saatiin hyvin keskeiselle alueelle ja paikalle Ii info rakennukseen. Ii Infon tiloihin toteutettiin heti ensimmäisenä kesänä myös kioskitoimintaa. Kioski on avoinna vain kesäisiä, kalastuskuntien esitetaulut, kalastusaluekartat ja voimayhtiön kalanhoidon esitetaulut ovat nähtävillä ympärivuotisesti.

4.3.3. Kokous- ja esittelytilat

Hankesuunnitelmassa tavoitteena oli myös sisätiloissa olevien esitemateriaalien saaminen joko Rantakestilään tai Kalaliike Kuhalle. Ulkona olevat esitetaulut toteutettiin Ii Info- rakennuksen yhteyteen. Rantakestilässä yhdistettiin kalatalousyhteisöjen tarpeet omien kokoustilojen ja hankesuunnitelman esittelytaulujen saaminen.

Hautomon ja emokalatilojen yhteydessä olevat aiemmin uiton tilat ovat olleet käyttämättömänä useita vuosia. Hankkeen yhteydessä tilat vuokrattiin kunnalta ja tiloihin tehtiin kunnostustöitä kokous- ja esittelytiloja varten ja niihin valmistettiin kalanhoitoa esittelevää kuva-aineistoa. Kaikkia tarvittavia töitä ja kaikkia kalusteita ei saatu toteutetuksi, mutta tilat ovat jo olleet kalastuskuntien, kalanhoitoyhtymän, kalavesien hoito-osuuskunnan Team Kalan ja Keski-Perämeren kalastusalueen käytössä.

Kokous- ja esittelytilojen kunnostustöitä tullaan jatkamaan. Rakennuksen muissa tiloissa on samanaikaisesti aloitettu useamman iiläisen yhteisön toimesta tilojen kunnostustyöt ja tilojen käyttöä parhaillaan kehitetään. Kalastuskunnat ja kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala tulevat jatkossa omalta osaltaan olemaan aktiivisesti mukana toiminnassa ja tilojen kunnostuksissa.

4.3.4. Iin kalainfo

Iin info-rakennuksen esitetauluissa tuodaan esille pääkohdat kalanhoidosta, kalastuksista ja kalastusalueista. Hankkeen yhteydessä esitetaulujen lisäksi ja oheen valmistettiin Iin kalainfo, johon on kerätty tarkat tiedot kalanhoidosta, kalastuksesta Iissä samoin yksityiskohtainen kalastusaluekartta sekä kalastusjärjestelyt. Iin kalainfo toteutettiin yhteistyössä kalastukseen ja kalanhoitoon liittyvien sidosryhmien kanssa. Mukana olivat Pvo Vesivoima, Voimalohi Oy, Iin kunta Oulunkaaren Seutukunta, Kalaliike Kuha, Iin Urheilu ja Kone ja Hukkamatkat. Iin kalainfo on esillä ja jaetaan Ii infossa, kalastuslupien myynnin yhteydessä ja muissakin paikoissa, joissa matkailijat vierailevat Iissä.

4.3.5 Kala Ii ja internet

Hankkeen tavoitteena oli ajanmukaiset Iin kalatiedot internettiin. Tietojen päivittäminen voitiin toteuttaa yhteistyössä Iin kunnan kanssa. Kaikki keskeiset kalatalouteen liittyvät asiat kalastuskarttoineen on löydettävissä Iin kunnan sivuilta (www.ii.fi). Tämän lisäksi kalastustiedot ovat esillä Matkailijain Hakemisto 2004 ja tätä kautta myös internetissä

Omien kotisivujen hankkimista selvitettiin, mutta toistaiseksi siitä luovuttiin. Kattavat kalastustiedot kuvineen, karttoineen ja lisätietoineen on saatavilla Iin kunnan sivuilta, joten kotisivuilla ei ole tässä vaiheessa todellista tarvetta tai hyötyä.

4.3.6. Ilin kalatapahtuma

Ilin alueen kalataloustoimintojen kehittäminen on ollut jo pitkään vireillä ja sen kehittämiseen on tehty useita esityksiä, mutta toistaiseksi kehittämistoimia ei ole saatu aikaan. Ilin alue on ollut kalataloudellisesti lähes täysin käyttämättömässä tilassa, vaikka alue alkaa vilkkaasti liikennöidyn 4-tien alta ja on keskellä Iitä asutuksen välissä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Hankkeen yhteydessä toteutettiin yhteistyössä Iin Kalamiesten, kalastuskuntien, Iin kunnan, Iin työosuuskunnan (Ii Info), Kalaliike Kuhan ja Länsi-Lapin ammatti-instituutin kalatalousopiskelija Lassi Honkasen kanssa ensimmäinen Ilin kalatapahtuma. Samassa yhteydessä järjestettiin muuta toimintaa ja tutustumista Ii info tiloihin ja toimintaan. Hankkeen avulla voitiin merkittävästi edistää Ilin alueen kehittämistä, kehittämistoimia esitetään jäljempänä.

5. HANKKEEN AIKANA TEHTYJÄ KEHITTÄMISTOIMIA JA -SUUNNITELMIA

Hankkeen tavoitteena oli laatia kalataloussuunnitelma, joka olisi kattanut kaikki kalatalouden eri osa-alueet ja sidosryhmien toiminnot sekä niiden kehittämisen. Hankkeella oli käytettävissään vain lyhyitä jaksoja palkattua henkilöstöä, joten tämä ei ollut mahdollista käytettävissä olleilla voimavaroilla. Hankkeessa voitiin keskittyä kalanhoidon, kalastuksen ja kalastusmatkailun kannalta oleellisten asioiden ja toimenpiteiden käytännön toteutukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun. Alla esitetään hankkeen yhteydessä vireillepantuja tai uusia kehittämiskohteita.

5.1. Iin kalameri Hanke – hautomon ja Rantakestilän alueen toiminnan kehittäminen

Kehittämissuunnittelun tärkeimpänä osana hankkeen toimesta on tehty erillinen Iin Kalameri hankesuunnitelma, joka käsittelee Rantakestilän alueen sekä hautomon kehittämistoimia. Kalameri hankkeessa on kaksi osaa: 1. kalanviljelyn kehittäminen (KOR) ja 2. (kalastus)matkailun ja kalatalouden kehittäminen. Iin Kalameri hankkeesta on tehty esitys Jomma ry:lle (EMOTR) sekä TE-keskukselle (KOR).

Hankkeen pääasialliset tavoitteet ovat seuraavat

Osa 1. KALANVILJELYN KEHITTÄMINEN - KOR

Tuotannon monipuolistaminen ja lisääminen

- Nykyinen kalanviljelytuotanto
- Kalanviljelyn kehittämistavoitteet
- Tuotantotilojen hygieenisuus ja kalatautien vastustaminen
- Siian (kesäsiian) viljelyn kehittäminen
- Mateen viljelyn aloittaminen - kehittäminen
- Hautomoveden kylmettämisen kehittäminen

Hankesuunnitelmassa ei vielä ollut mukana nahkiaisen (toukka-asteen) viljelyn ja istutusten kehittäminen. Nahkiaisen viljelyn kehittämisestä kalastuskunnat tekivät periaatepäätöksen ja tämä tulee olemaan Rantakestilän hautomon ja emokalatilojen kehittämisessä ilmeisesti ja seuraavina vuosina ja tulee olemaan osa Iin Kalameri hanketta.

Hautomosuunnitelmaan ei myöskään ole sisällytetty siian viljelyn (startti - alkuvaiheen) kehittämistä.

Osa 2. RANTAKESTILÄN TOIMINNAN, ERITYISESTI HAUTOMON JA EMOKALATILAN MATKAILUN KEHITTÄMINEN - EMOTR

- Rantakestilän alueen toimintatavoitteet ja jatkokehittäminen
- Kalanviljelyyn, kalanhoitoon ja kalastukseen liittyvän luonto- ja kalastusmatkailun kehittäminen.
- Korjaamotilojen kunnostaminen esittelykelpoisiksi
- Kalanviljely, kalanhoito ja kalastus luonto- ja kalastusmatkailukäyttöön
- Luonnonlohen ja muiden luonnokalojen käyttö istuta ja ongi kalastuksessa uiton entisessä telakka-altaassa
- Kalastushistoriaa esittelevä aineisto Rantakestilään
- Varasto- toimistotilan käyttöönotto
- Kalastusmatkailun yhteistoimintayritykset

Kalastuskunnat ja kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala ovat jo aloittaneet ja myös toteuttaneet osaa suunnitelman mukaisista kehittämistoimista (mm. maa- ja metsätalouden viljelyn kehittäminen, hautomojen kunnostamisen matkailu- ja esittelykäyttöön). Iin Kalameri hankkeen kehittämistoimia tullee jatkamaan edistämään ja toteuttamaan.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala.
Yhteistyössä: Pvo Vesivoima, Voimalohi, Iin kunta, Keski-Perämeren kalastusalue, Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto

5.2. Vanhan uoman mahdollisuuksien kehittäminen – Ilin erityiskalastusalue

Ijoen vanhan uoman kalataloudellinen ja virkistysellinen käyttö on jatkuvasti heikentynyt muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. Hankkeen yhteydessä pyrittiin edistämään vanhan uoman käyttöä monin eri tavoin. Ilin kalatapahtuman lisäksi erikseen järjestettiin mm. Etelä-Iin Erän kanssa tilaisuus, jossa osallistujana oli myös europarlamentaarikko Samuli Pohjamo. Tavoitteena oli vanhan uoman kalastus- ja virkistysmahdollisuuksien kehittäminen. Asiasta tiedotettiin myös paikallislehti Rantapohjassa. Hankkeen projektipäällikkö oli osittain kalastuskuntien ja hankkeen toimesta mukana Iin Tukkilaiskisojen järjestelyissä. Tukkilaiskisarjaukset edistävät merkittävästi alueen tunnettavuutta. Samalla virtauksen lisääminen edesauttaa mahdollisesti myös kalastus- ja virkistyskäyttöä. Edellä esitetyn lisäksi selvitettiin muita mahdollisuuksia virtausolojen ja alueen kehittämiseksi. Kalastuskunnat tekivätkin päätöksiä alueen kalastuskäytön kehittämiseksi jo syyskuun 2003, mutta poikkeukselliset luonnonolot, hyvin vähävetinen kesä ja erityisen huonot nahtamisaikoihin estivät päätösten toteuttamisen. Vanhan uoman kehittämistoimena tehtiin suunnitelmaa ja päätös Ilin virkistyskalastusalueen perustamiseksi.

5.2.1. Ilin erityiskalastusalueen kehittäminen

Ilin alueen kehittäminen on ollut pitkään suunnitteilla, mutta vasta hankkeen yhteydessä saatiin toteutettua ensimmäiset konkreettiset toimet kalatalouden kehittämiseksi Ilin kalatapahtuman avulla. Tähän liitettiin myös muuta toimintaa alueen tunnettavuuden lisäämiseksi.

Ilin alue alkaa vilkkaasti liikennöidyn 4-tien alta ja on keskellä Iitä asutuksen välissä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Edellytykset kalataloustoiminnan kehittämiseen ovat erinomaiset, sillä kalastuskunnat ovat omalta osaltaan tehneet tarvittavia ja usein vaikeita päätöksiä alueen kalataloustoiminnan, lähinnä virkistyskalastuksen ja sitä kautta matkailun kehittämiseksi. Ilin alueen mahdollisuuksia lisää se, että alueen yhteydessä on leirintäalue, jossa on mahdollisuus myös ympärivuotiseen majoitukseen. Samoin Kalaliike Kuha ja Iin Hamina ovat aivan alueen välittömässä läheisyydessä. Myöskin Ijoen ympäristöhoito-ohjelmaan saatiin mukaan vuodelle 2004 toimenpiteitä alueen (soutu)veneilymahdollisuuksien parantamiseksi.

Toimenpiteet Ilin virkistyskalastusalueen perustamiseksi ja kehittämiseksi aloitetaan heti ensi vuoden 2004 aikana.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat.

Yhteistyössä: Iin kunta, Kalaliike Kuha, Iin Sillat, Iin Kalamiehet

5.2.2. Tukkilaisten SM- kilpailut Raasakkakoskella ja Rantakestilässä

Iin kunnan, Iin Urheilijain, Pvo Vesivoiman ja monien muiden sidosryhmien toimesta järjestettiin vanhassa uomassa olevalla Raasakkakoskella ja Rantakestilässä yli kolmenkymmenen vuoden tauon jälkeen tukkilaiskisat. Tukkilaiskisarivat merkittävästi edistää sekä matkailua ja myös vanhan uoman muuta käyttöä sekä tunnettavuutta, joten kalastuskuntien on järkevää ja kannatettavaa olla toiminnan kehittämisessä mukana. Kisajärjestelyt ovat muuttuneissa oloissa vaativat, mutta tästä huolimatta järjestetyt kisat onnistuivat ja yleisömenestys on erittäin hyvä. Positiivisten kokemusten myötä vuonna 2004 lissä järjestetäänkin tukkilaisten SM-kisarivat. Nämä tuovat tunnettavuutta koko Iille ja uusia edellytyksiä toimintojen kehittämiseksi. Myös kalastuskunnat ovat mukana tukkilaiskisoihin edistämiseen tähtäävissä toimissa.

Toteuttaja(t): Iin kunta, Iin Urheilijat, Pvo Vesivoima

Yhteistyössä: Etelä- ja Pohjois-Iin kalastus- ja jakokunnat, Etelä-Iin Erä, Ylirannan kyläyhdistys, matkailuyrittäjät ja muut alueen sidosryhmät

5.3. Voimalaitoksen alapuolisen alue - emokaloihin talteenoton ja virkistyskalastuksen kehittäminen

5.3.1. Opintomatka Kymijolle

Hankkeen toimesta järjestettiin opintomatka Kymijolle. Kymijoki on Iijoen tapaan rakennettu joki, jossa kaloja hoidetaan istutuksin ja kalojen vaellukset estää voimalaitos. Kymijolla voimalaitoksen alapuolisen alueen kalastus on kuitenkin järjestetty siten, että alueella on hyvin monipuoliset virkistyskalastusmahdollisuudet. Alueen kalastajamäärät, kalastuslupatulot, alueen merkitys matkailussa ja alueen kehittämisessä ovat moninkertaisia Iijokeen verrattuna. Myöskin emokalapyynnissä ja erilaisissa kalastustavoissa (mm. vaellussiiian onginta, kalastuslaiturit) Kymijolla käytetään menetelmiä, joiden käyttöönotto todettiin mahdolliseksi ja kannattavaksi myös Iijolla.

Kotkan Maretarium on käytännössä ainoa Suomessa oleva kalastusmatkailukohde, jossa voi tutustua luonnonkaloihin ja niiden elämään monipuolisella tavalla. Maretarium todettiin laadukkaasti rakennetuksi kokonaisuudeksi, jollaiseen Iissä ole mahdollisuuksia. Saatuja kokemuksia ja tietoja voidaan kuitenkin jossain määrin hyväksi, kun hankkeen toimesta tehtyä esittelyaltan ja emokaloihin toimintaa kehitetään.

5.3.2. Toimenpiteet Raasakan alapuolisen alueen kehittämiseksi

Iijoessa Raasakan voimalaitoksen alapuolisella alueella kerääntyy runsaasti kaloja ja nahkiaisia istutusten ja hoitotoimien ansiosta. Voimalaitoksen alapuolella 100 metrin alue on kalastuslain perusteella kokonaan kalastuskiellossa (poikkeusluvalla alueella on suoritettu nahkiaisen ylisiirtopyyntiä). 100 metrin alueen, rauhoitusalueen alapuolinen alue on toistaiseksi varattu muutamille yksittäisille kalastajille.

Voimalaitoksen alapuolinen alue on kuitenkin esim. Kemijoella kuten myös Kymijoella merkittävässä osassa emokalapyynnissä ja sen järjestämisessä. Kemijoen ja Kymijoen tapaan Raasakan alapuolelle kerääntyy emokaloja merkittäviä määriä ja käytännössä vain tältä alueelta tai merestä (rysistä) niitä voidaan ottaa talteen merestä siten, että emokalojen perimät ja erityisesti ajallinen nousuajankohta voidaan ottaa huomioon. Voimalaitoksen alapuolinen alue voi toisaalta olla virkistyskalastuksessa myös erittäin laajan kalastajajoukon ja myös matkailukalastuksen ja siihen liittyvien toimintojen hyväksikäytettävissä. Suomessa tämä on järjestetty tehokkaimmin Kymijoella, josta saatuja kokemuksia voidaan hyödyntää myös Iijoen alueella.

Virkistyskalastuksen saaliit ovat kiinteään pyyntiin nähden vähäisiä, joten jos rauhoitusalueella voimalan alapuolella laajennetaan, niin tämän jälkeiselle alueella jää joka tapauksessa Iijoen merkittävät pyyntialueet. Iijoen alaosalla saaliit ovat kuitenkin ajoittain erittäin merkittävät. Jotta saaliit voidaan ottaa tehokkaasti ja myös taloudellisesti talteen on paikallisen palstapyyntin jatkaminen perusteltua. Pyynnissä on kuitenkin otettava huomioon ammattimainen kalastus samoin emokalojen talteenoton turvaaminen on tärkeää.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat

Yhteistyössä: Pvo Vesivoima

5.4. Metsähallituksen 1-kesäisten siikojen velvoitteen muuttaminen vastakuoriutuneeksi

Iijoelle istutetaan Voimalohen toimesta 1,2 miljoonaa 1-kesäistä vaellussiikaa. Metsähallituksella on myös velvoite, joka on määrältään vain 50.000 1 kesäistä siikaa. Hankkeen yhteydessä kalastuskunnat ovat pyrkineet vaikuttamaan sekä metsähallitukseen että Te-keskukseen, että velvoite muutettaisiin sekä kalataloudellisin että taloudellisin perustein vastakuoriutuneiksi istukkaiksi. 50.000 1-kesäisellä siikaistukkaalla ei saavuteta juuri minkäänlaisia tuloksia, mutta jos istutus muutetaan vastakuoriutuneeksi suhteessa 1 1-kesäinen vastaamaan 100 vastakuoriutunutta, niin velvoitteella saataisiin huomattavasti parempi tuottavuus. Muutoksella on merkitystä myös Rantakestilän hautomon kehittämiseen.

Hankkeen aikana velvoitteen muutosta ei saatu toteutettua, koska metsähallitus oli tehnyt sopimuksen hoidosta. Periaatteessa asiaan saatiin kuitenkin myönteinen kanta ja velvoitteen muutos on mahdollinen, kun nykyinen sopimus raukeaa.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala.

Yhteistyössä: Metsähallitus, Kainuun Te-keskus/kalatalous

5.5. Regaleoikeuksien saaminen kalastuskunnille

Iijoen edustalla kalastusoikeus kuuluu kalastuskunnille. Valtiolla on kuitenkin voimassa vielä vanhalta ajalta peräisin olevia ns. kuninkaanoikeuksia, regaleoikeuksia, jotka käytännössä ovat lohen ja taimenen kiinteitä pyyntioikeuksia.

Regaleoikeuksia (lohen ja taimenen pyyntipaikkoja) voivat lunastaa vain ammattikalastajat. Pyyntipaikat ovat kuitenkin suurelta osin menettäneet merkitystään esim. maannousun vuoksi samoin pyyntioikeuden määrät ovat rajoitettuja ja vanhentuneita verrattuna kalastuskunnan pyyntipaikkoihin. Toisaalta vaikka ammattikalastajat vuokraavat lohen ja taimenen pyyntioikeuden valtiolta, niin he joutuvat lunastamaan erikseen kalastuskunnilta muiden kalojen (siika, ahven ym. kalat) pyyntioikeuden. Vastaavasti kalastuskunnan pyyntipaikan omaava voi kalastaa muita kaloja, mutta myös lohta ja taimenta ilman valtion erillistä lupaa. Lisäksi kalastuskunta voi määrittää pyyntioikeuksia muuttuneiden olojen suhteen.

Regaleo-oikeuksien käyttö on valtion kannalta taloudellisesti tuottamatonta ja kalastuksen kannalta epätarkoituksenmukaista. Oulun kaupunki on saanut regaleo-oikeuden aiemmin hallintaansa. Hankkeen yhteydessä kalastuskunnat aloittivat selvityksen regaleo-oikeuksien saamiseksi kalastuskunnille. Kainuun Te-keskukselta saatiin myönteinen lausunto kalastuskuntien esitykseen, mutta toistaiseksi asian päättävä MMM kala- ja riistaosasto ei ole antanut asiaan lopullista päätöstään.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat
Yhteistyössä: MMM kala- ja riistaosasto, Kainuun Te-keskus/kalatalous

5.6. Emokalapyynnin järjestäminen / emokalatilojen tuleva käyttö

Hankkeen yhtenä tärkeänä tavoitteena on ollut rakennettujen emokalatilojen tulevan käytön varmistaminen. Kalastuskunnat ja kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala aloittivat emokalojen talteenoton syksyllä 2003. Talteenoton kehittämisessä asiantuntemusta saatiin myös Pvo Vesivoima sekä Voimalohi Oy:ltä sekä riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Lautiosaaren kalanviljelylaitoksen johtajalta Juhani Rytilahdelta.

Hankkeen yhteydessä käytiin sekä virallisia että epävirallisia neuvotteluja emokalatilojen käyttöönoton kehittämisestä myös riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (rktl) toimesta. Voimalohi Oy:n ja riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen sopimuksen mukaisesti emokalojen talteenotto ja hoito on rktl:n vastuulla. Emokalojen talteenottoa selvitettiin hankkeen yhteydessä ja hankkeen toimesta todettiin, että talteenottoa ei ole toteutettu tehtyjen suunnitelmien puitteissa ja mukaisesti. Rktl tulee vuonna 2004 täydentämään emokalakantojaan lohen ja taimenen osalta. Myöskin siian osalta tavoite on alkaa ottaa myös aiemmin nousevia siikoja. Mikäli siian osalta ei päästä tavoitteeseen, niin jatkossa lokakuun siian mädin talteenotto ei ole järkevää rktl:n toimesta, vaan se on siirrettävä Rantakestilän hautomon ja emokalatilojen tehtäväksi.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, kalastuskunnat sekä Osuuskunta Team Kala jatkavat neuvotteluja käytännön toiminnan järjestämisestä heti ensi talven aikana.

Toteuttaja(t): riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala
Yhteistyössä: Pvo Vesivoima, Voimalohi, Kainuun Te-keskus/kalatalous

5.7. Lohen eväleikkausten ja valikoivan pyynnin estäminen

Hankkeen aikana riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen aloitteesta aikaansaatii selvitykset ja kokeilut lohen ns valikoivan pyynnin järjestämiseksi Perämeren ja Pohjanlahden alueella. Toteutuessaan valikoiva pyynti ja siihen liittyvät pienten lohien leikkaaminen merkitsisi käytännössä Perämeren erityisesti Ii-, Oulu-, ja Kemijokien ison lohien lähes täydellistä katoamista jokisuilta. Lohet kalastettaisiin Itämerellä tai viimeistään Ahvenanmaan Vaasan välisellä alueella. Hankkeen yhteydessä aloitettiin toimenpiteitä valikoivan pyynnin estämiseksi. Tämä on välttämätöntä, mikäli Iijoen lohien hoidosta toivotaan saavan jatkossakin hyötyä Iijokisuulle ja mikäli kalastusedellytykset aiotaan säilyttää. Valikoivan pyynti ei ole toistaiseksi edistynyt esityksiä pidemmälle, mutta toteutuminen on mahdollista. Kalastuskuntien on jatkossakin oltava aktiivinen asian estämiseksi.

Toteuttaja: Perämeren kalastusalueet, Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto
Yhteistyössä: Pvo Vesivoima, Voimalohi, muut Perämeren alueen kalastalouden sidosryhmät

5.8. Mobiilikalastusluvut Iijoen (ja Kuivajoen)

Kalastuslupien saatavuus on yleisesti ottaen ollut vaikeaa ja heikkoa. Vuodelle 2003 Oulun kaupungille kokeiltiin ensimmäistä kertaa koko Suomessa puhelimitse, kännykällä lunastettavia kalastuslupia. Kokeilu onnistui heti alussa erittäin hyvin. Lupien saatavuus on erittäin helppoa ja vaivatonta. Lunastettujen kalastuslupien määrä ja samalla kalastusluvut nousivat puolella entisestään. Tätä voidaan pitää merkittävänä edistysaskeleena, sillä näihin ns. mobiilikalastuslupiin voidaan liittää myös muita ominaisuuksia mm. saalisilmoitukset ja tiedotukset suoraan kalastajille.

Hankkeen yhteydessä kalastuskunnat uusivat kalastuslupakäytäntöään. Käyttöön otettiin useamman vuoden ajan voimassa käytettävissä olevat kalastusluvut. Iissä kalastuslupien saatavuus on tavallista parempaa ja joustavampaa, sillä lupia on saatavilla keskeiseltä paikalta Iistä ja koko vuorokauden ajan. Mobiilikalastuslupien välitön toteuttaminen ei ole vielä ajankohtainen, mutta toimet luvan kehittämiseksi aloitettiin yhteistyössä Kuivaniemen kalastuskunnan, matkailun kehittämisprojektin sekä Oulunkaaren seutukunnan kanssa.

Toteuttaja(t): Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, Kuivaniemen kalastuskunta, Olhavan kalastuskunta, Etelä-Iin Erä

Yhteistyössä: Iin kunta, Kuivaniemen kunta, mahdollisesti Haukiputaan kunta ja Haukiputaan kalastuskunta

5.9. Tienvarsiopasteiden saaminen Iihin

Ii omaa liikenteellisesti erittäin keskeisen sijainnin. 4-tietä kulkee päivittäin lähes 10.000 autoa. Isoja tienvarsiopasteita lukuunottamatta Iistä puuttuvat kuitenkin opasteet, jotka edesauttaisivat erilaisten tapahtumien ja tiedotuksen kehittämistä ja parantamista. Hankkeen yhteydessä selvitettiin mahdollisuutta saada tapahtuman mukaan muutettavat tienvarsiopasteet Iin alueelle. Hyvin erilaisten, itsetehtyjen opasteiden sijasta suositeltavaksi ja välttämättömäksi todettiin kiinteät opastapaikat, joihin voitaisiin saada tapahtuman mukaan vaihdettava ja muutettava yhtenäiset opastetaulut.

Näiden tekemiseen vaaditaan kuitenkin tiehallinnon ja myös kunnan suostumus ja opasteilla on olemassa varsin rajoitetut muodot ja niiden saanti vaatii osin monimutkaiset selvitykset.

Toteuttaja(t): Iin kunta, tieliikennelaitos

Yhteistyössä: Iin yrittäjät ja tapahtumien järjestäjät

5.10. Iijokea laajemman alueen (Keski-Perämeren kalastusalueen) kalatalouden kehittäminen

Iijokisuulla ja Iijoen alaosalla tarvitaan ja vaaditaan uusia kalatalouden kehittämistoimia. Vähintään yhtä tärkeää on laatia laajemman alueen kehittämissuunnitelma, jossa otetaan huomioon Iijoen erityistarpeet ja velvoitteet suhteessa koko alueen kehittämiseen. Samoin on tarkasteltava kaikkien muiden alueiden kehittämistä, koko alueen kalataloustoimintojen ja yritystoimintojen niin matkailun kuin muiden kalatalouteen liittyvien tekijöiden tehostamista.

Asian eteenpäinvieminen tuli ajankohtaiseksi hankkeen loppupuolella, kun vastaavaa toimintaa ollaan virittelemässä myös ylempää Iijokea kattavalla Iijoen kalastusalueella. Iijoen alaosan ja siihen liittyvän Perämeren rannikon osalla toiminnassa päästiin vain alkuun.

Toteuttaja(t): Kalavesien hoito-osuuskunta Team Kala, Keski-Perämeren kalastusalue, Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskunnat, muut alueen kalastuskunnat
Yhteistyössä: Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto, Pvo Vesivoima, Voimalohi, metsähallitus, Kainuun Te-keskus/kalatalous

5.11. Praavan kalastusmatkailun kehittäminen

Hankkeen loppuvaiheessa kalastuskunnille tehtiin esitys kalastuskuntien hallinnassa olevan Praavan hallin saamiseksi ja kehittämiseksi kalastusmatkailukäyttöön. Samaan yhteyteen kuuluu muitakin matkailun kehittämiseen liittyviä toimia. Kalastuskuntien johtokunnat suhtautuivat asiaan. Kalastus- ja jakokunnan lähinnä Etelä- Iin kalastus- ja jakokunta tulevat olevaan jatkossakin mukana Praavan alueen (kalastus)matkailun kehittämisessä.

Toteuttaja(t): Merikirjo Oy

Yhteistyössä: Iin kunta/ympäristökeskus (Iijoen ympäristöhoito-ohjelma) Etelä- ja (Pohjois-)Iin kalastuskunnat, metsähallitus

5.12. Matolammen eräkalastusalue

Hankkeen aikana yhtenä kalastusmatkailuun liittyvänä toimenä tehtiin päätöksiä Matolammen eräkalastusalueen perustamiseksi. Etelä-Iin Erä vuokrasi Etelä-Iin kalastuskunnalta Matolammen ja Merianjärven, joita on tarkoitus kehittää virkistys- ja matkailukalastuskäyttöön.

Matolammen eräkalastusalueen perustamiseksi tehtiin konkreettisia toimia. Kalastuskunnat istuttivat emokalojen käytettyjä siikoja lampeen. Suunniteltuja kirjolohi-istutuksia ei kuitenkaan saatu hankkeen aikana toteutettuja, vaan tämä sekä yleisen onki-pilkki ja viehekalastuskiellon hakeminen jäi tulevalle kaudelle. Toimintaa tullaan kuitenkin alueella kehittämään.

Toteuttaja: Etelä-Iin Erä

Yhteistyössä: Etelä-Iin kalastuskunta, Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskuntien kalanhoitotoimikunta, Osuuskunta Team Kala

6. HANKKEEN YKSITTÄISET KIRJALLISET SELVITYKSET JA TUOTOKOSE

6.1. Kirjalliset selvitykset

1. Iijokisuun kalastus selvitys yhteistyössä Voimalohi Oy:n kanssa
2. Ranta-Kestilän siikahautomon eristystilojen tekniikan kustannusarvio (Insinööritoimisto Ylitalo)
3. Iin Kalameri hankesuunnitelma
4. Illin Kalatapahtuma (Lassi Honkanen)

Selvityksiä saatavilla rajoitetusta Etelä- ja Pohjois-Iin kalastuskuntien kalanhoitoyhtymältä

6.2. Yksittäisiä asiakokonaisuuksia tai tapahtumia, tiedotustoimintaa, yleisen tunnettavuuden lisäämistä

1. Kansalaisopiston kanssa tilaisuus hankkeen tavoitteista sekä kesäsiian palauttamisesta yhteistyössä Pvo Vesivoiman kalatalousasiantuntijan Risto Liedeksen kanssa.
2. . Kansalaisopiston, Oulun riistanhoitopiirin, Pohjanmaan Kalastajaseurojen liiton kanssa tilaisuus hyljetilanteesta ja sen vaikutuksesta kalastukseen sekä hyljelupien hakeminen Iihin (riistäpäällikkö, Kapiainen, toiminnanjohtaja Jukka Pirttijärvi), juttu Rantapohjassa.
3. Iin Kalastajaseuran/kalastajien osallistuminen hankkeeseen yhteinen tilaisuus (kalastajat mukaan hankkeeseen, Iin kalastajainseura haki ja sai hyljelupia)
4. Kalastuskuntien taimenen jatkokehityksestä tiedottaminen. Samassa yhteydessä juttu hankkeen toimesta tehdystä Iijoen kalastus selvityksestä.
5. Neuvottelut PVO- vesivoiman, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen, Voimalohen kanssa hankkeen toteuttamisesta ja yhteisöjen osallistumisesta hankkeeseen
6. Tilaisuus vanhan uoman vesittämiseksi yhdessä kylätoimikuntien ja Etelä-Iin Erän kanssa (Euparlamentaarikko Samuli Pohjamo, juttu Rantapohjassa)
7. Osallistuminen Iin kunnan matkailuesitteen suunnitteluun
8. Virkistyskalastajille tiedote, mainontaa virkistyskalastusalueesta.
9. Tiedote verkkokalastajille, mainontaa verkkokalastusjärjestelyistä sekä juttu Rantapohjassa merialueen kalastusjärjestelyistä.
10. Virkistyskalastusalueen (Raasakan yläaltaan) istutustoiminnan lisääminen, samassa yhteydessä mainonnan toteuttaminen, alueen tunnettavuuden kehittäminen ja toiminnan parantaminen, juttu Rantapohjassa
11. Kesäsiian mädin haudontaa varten tarvittavan haudontakapasiteetin lisääminen. Haudontasuppiloiden hankinnasta ilmoitus Kalankasvattajalehteen. Kuusamossa Käylän kalanviljelylaitoksen veden kylmettämislaitteiden toiminnan selvittäminen.
12. Iin kunnan ylläpitämien kalasto ja kalastustietojen päivittäminen internetiin yhteistyössä maaseutusihteeri Riitta Hopposen ja projektityöntekijä Mauri Hietalan kanssa.
13. Nahkiaisen pyynnin alku (elokuu 2002): juttua MTV 3 uutisissa ja Kalevassa juttu (samassa lehdessä tukkilaisaihetta Rantakestilästä Iijoelta, lehdessä kaksi sivua pelkästään Iijoen asiaa).
14. Vanhan uoman kehittämissuunnitelma/hanke-esitys
15. Siian mädin hankinta kehittyi Iijoella (Rantapohja juttu)
16. Siikaa lipotaan myös Iijoella (Kaleva juttu)
17. Regaleoikeuksien saaminen kalastuskunnille Te- keskus – MMM kala- ja riistaosaston kautta
18. Metsähallituksen velvoitteen muuttaminen (=hoidettavaksi Rantakestilän hautomolle)
19. Uiskarin ja Puodinkosken kalateiden vesitys ja vesityksen muuttamismahdollisuuksien selvittäminen (Puodinkosken Sähkö, Iin Energia, Pvo, Vesivoima)
20. Illin kalatapahtuma (erillisselvitys Lassi Honkanen)

21. Rantakestilän hautomon viljelyrakentamisen esisuunnitelma (suunnitelma Insinööritoimisto Ylitalo)
22. Iin Kalameri hanke ja toimittaminen Te-keskus – Jomma ry
23. Rantakestilän hautomon tilojen kunnostus esittely- ja matkailukäyttöön (osa Iin Kalameri hankkeen toteutusta), Haminan opaskurssi, Pertti Huovisen opasnäyttö
24. Opintomatka Kymijoen
25. Lausunnot MMM:lle, rkl:lle valikoivan pyynnin vaikutuksesta Iijoen lohen kalastukseen
26. Matolammen eräkalastusalueen siian emokalojen istutus
27. Tiedotus emokalataloista – tavoitteista Pohjois-Suomen Uutiset, TV 1, Rantapohja, Kaleva
28. Kalastuslupien uusiminen, käytössä useamman vuoden

LIITTEET HANKKEEN TALOUDEN ERITTELYT HANKKEEN JA IJJOEN KALASTUSASIOIDEN TIEDOTUS

Taulukko LIITE 1. Yhdistelmä Kala mädistä ruokapöytään hanke yhteensä kustannukset ja eri kustannuspaikoittain.

Taulukko LIITE 2. Yksityiskohtainen erittely kehittämishankkeen kuluista

Taulukko LIITE 3 Yksityiskohtainen erittely investointiosan kuluista

LIITE 4 Hankkeen ja Iijoen kalastusasioiden tiedotustoiminta